

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CXXV. De exclusione fideicommissi gradualis & perpetui propter verba, & dictiones restrictivas, non obstante consideratione masculinitatis, primogenituræ, prohibitionem alienationis, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

Quæst. & Res. Civil. Pars II. Cap. CXXV. 67

soleat. Et in hoc casu ad hoc ut substitutis fiat præjudicium, debet clarè constare de mente concedentis, quod voluerit etiam præjudicare substitutis in fideicommissis, hoc pacto: *Quod legitimatus in omnibus & per omnia succedat, habeatur, & excludat in legatis & fideicommissis, prout succederet, haberetur, & excluderet, si natus & procreatus esset de legitimo matrimonio*: stante enim hac clausula, substitutum excludi ostendit Marefcot. lib. 2. var. resolut. cap. 88. n. 9. & sequent.

Requiritur etiam in legitimatione facta à Principe clausula, *De plenitudine potestatis, vel Ex certa scientia, vel, Motu proprio*. Fufar. de substit. q. 408. num. 141. Requiritur etiam quod in narrativa fiat mentio substitutionis, & qualitatis fideicommissi, saltem in genere. Fufar. ibid. n. 153. Gratian. discept. for. c. 673. n. 5. juncto n. 20.

- 16 Facilius autem Princeps legitimationem concedere poterit in præjudicium substitutorum, antequam illis fuerit jus quæstum per eventum conditionis, quotiescumque verè & bene constet de mente ipsius Principis: Mart. de success. legal. p. 1. q. 18. art. 8. n. 29.

CAPUT CXXV.

De exclusione fideicommissi gradualis & perpetui, propter verba & dictiones restrictivas, non obstante consideratione masculinitatis, & primogenituræ, prohibitionem alienationis, & digressionem ad plures gradus. De substitutione vulgari per plures gradus subordinata; quod in ea, admisso uno ex substitutis, ceteri excludantur. Et ex quibus arguatur plures substitutos admitti per solam substitutionem vulgarem.

SUMMARIVM.

- 1 Deficiente conditione primo gradus adjecta, corrumpunt omnes substitutiones sequentes, juxta consilium Oldradi 21.
- 2 Condicio, si decedat sine liberis, referenda est ad tempus mortis.
- 3 Clausula, ex tunc, denotat extremitatem temporis, & omne aliud tempus excludit.
- 4 Dispositio restricta ad tempus mortis filiorum, non extenditur ad gradus ultiores, nec ad filios filiorum.
- 5 Dispositio restricta ad superstitēs, sive tunc viventes, non extenditur ad postea natos.
- 6 Verba illa, dicto filio suo substituit, faciunt ut gravamen non extendatur ad sequentes gradus.
- 7 Præsertim quando expressum est nomen proprium heredis.
- 8 Dicitio, alioquin, est adversativa, & continet contrariam dispositionem. Idem de dictione, sin autem: n. 9.
- 10 Dicitio, modo prædicto, efficit ut dispositio censetur facta cum repetitione omnium conditionum præcedentium.
- 11 Clausula restrictiva quantum operentur in testamento.

- 12 Verba perpetuitatem inducentia non operantur fideicommissum perpetuum, quando testator usus est pluribus verbis, & clausulis restrictivis.
- 13 Substitutio expirat, quamvis liberi liberorum positi fuerint in conditione, si testator pluribus verbis restrictivis usus fuerit.
- 14 Etiam vulgaris substitutio per plures gradus fieri potest, ita ut primo admisso, ceteri excludantur.
- 15 Substitutio per verba alternativa facta sonat in vulgarem.
- 16 Quando verba substitutionis non possunt verificari nisi ante aditam hereditatem, solium denotant substitutionem vulgarem.
- 17 Clausula, & deficientibus, potest ex certis conjecturis explicari de casu mortis substituti vivo testatore.
- 18 Etiam si plures sint substituti, potest evenire casus, quo omnes vivo testatore moriantur, vel adire non possint eo mortuo.
- 19 Multum potest observantia in interpretanda testatoris voluntate.
- 20 Sola consideratio masculinitatis non inducit fideicommissum agnatum. Vide tamen infra, capite 127. & cap. 130. numero 2. cap. 120. num. 5.
- 21 Rota non recedit à consil. 21. Oldradi, propter solam femininarum exclusionem.
- 22 Et ex sola masculorum vocatione, & femininarum exclusionem inducatur perpetuum fideicommissum, oportet ut hoc fiat per totam familiam, tam effectivam, quam contentivam.
- 23 Alioquin substitutio restringitur ad casus expressos.
- 24 Sola digressio ad plures gradus non potest inferre fideicommissum agnatum, & perpetuum.
- 25 Sola primogenitorum vocatio non arguit gravamen perpetuum, nisi sit repetita in pluribus gradibus.
- 26 Primogenitura apud Nos non debent judicari ad instar primogeniturarum Hispania.
- 27 Prohibitio alienationis contentiva fideicommissi, non operatur ultra casus in fideicommissis expressos.
- 28 Onus dotandi filias impositum in certo gradu, non operatur conjecturam fideicommissi quoad alios gradus.

IN causa fideicommissaria Dominorum de Perussis, existimabam Dominum Joannem Franciscum de Perussis Dominum du Baron, uti actione carentem, à limine judicii ex sola testamenti exhibitione repellendum. Quia cum Dominus Ludovicus primus testator Clementem heredem instituerit, eique casu quo sine liberis masculis decederet, substituerit Dominum Jacobum de Perussis, & alios, procedendo ad alios gradus substitutionum, deficiente primo gradu substitutionis, ex eo quod Clemens mortuus est relictis liberis, defecit etiam tota series sequentium substitutionum. † Sufficit enim semel conditionem defecisse, & heredem defecisse relictis liberis, quidquid postea de dictis liberis contingat, juxta receptissimum Oldradi consil. 21. Menoch. consil. 85. num. 46. Peregrin. de fideicommiss. art. 15. num. 28. Et art. 29. num. 29. Honded. consil. 78. num. 14. lib. 1. Menoch. lib. 4. presumpt. 69. num. 1. Rota divers. decis. 230. n. 1. part. 2. Ioseph. Ramon. consil. 100. num. 122. & multis sequens. & infiniti allegati

68 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerij,

allegari possunt, cum consilium illud Oldradi sit ab omnibus approbatum, & canonizatum.

Quod multo magis procedit, & locum habet ex eo, quod testator omnem dispositionem suam restrinxerit, tam quoad tempus, quam quoad personas, quam etiam quoad casus.

Quod ad tempus quidem attinet, quia Clementi heredi suo sine liberis masculis decedenti substituit. Quae verba ad tempus mortis ipsius referenda sunt: quia qualitas, sine filiis, adiuncta verbo, si decederet, debet intelligi juxta tempus mortis: Riminald. jun. consil. 358. num. 100. etiam si nihil aliud additum fuisset: Mantica de consuet. ult. volunt. lib. 11. tit. 6. num. 6. ubi propterea concludit, adiecta conditione, si filius sine liberis decederit, tempus mortis ipsius inspiciendum esse: filio autem liberos tempore obitus relinquentem, substitutiones sequentes expirare: Peregrin. de fideicommissum. art. 29. n. 13. & 22. Grassi in §. fideicommissum, q. 37. num. 4. & 5.

Idque clarius apparet ex verbis sequentibus: Ex tunc substituit: quae verba denotant extremitatem temporis, & omne aliud tempus excludunt: ex copiose allegatis per Barboz. de dictionib. c. 439. per tot.

Deinde eueniente casu decessus Clementis sine liberis, eidem substituit Jacobum suum ex fratre nepotem, si tunc viuat; alioquin Franciscum dicti Jacobi fratrem, si tunc superuiuat; sin autem, alium supersitem masculum, seu etiam masculos ex illis procreatos, & existentes. Postea subdit, si vero tempore mortis seu decessus Clementis contingeret Iulianum decessisse, & ejus liberos, nullis relictis liberis, substituit Petrum de Perussis filium Bonifacii, si tunc viuat.

Ultimo substituit Rodolphum de Perussis filium Philippi, si etiam tunc viuat.

Et sic apparet, totam illam dispositionem & vocationem substitutorum, restrictam & limitatam esse ad tempus mortis Clementis sine liberis masculis; & per consequens, testatorem noluisse vlla ratione substitutos vocare, nisi casu quo Clemens ipse de tempore mortis nullos haberet masculos, nec respexisse ad tempus futurum, nec ad mortem liberorum Clementis post ejus obitum decedentium: Peregrin. dicto art. 29. num. 13. & 15. minimeque ad liberos post euentum conditionis nascituros (propterea longe post Dominum Joannes Franciscus natus est) respexisse; nec descendentes usque in infinitum, & successiue vocare voluisse; sed illos tantum qui de tempore mortis Clementis sine liberis superessent ex substitutis: Peregrin. consil. 33. num. 16. 17. & 18. vol. 3. Menoch. consil. 325. num. 55. Quae siquidem hoc casu debent necessarii verificari conditiones, una ex parte grauati, scilicet quod decedat sine masculis; altera ex parte substituti, quod viuat de tempore obitus heredis grauati sine liberis: quibus duabus conditionibus non verificatis, expirat substitutio: Alexand. consil. 109. num. 4. vol. 7. Qui DD. loquuntur simpliciter quando vocati sunt superstites, vel tunc superuiuentes, multo ergo magis cum adiecta fuerit clausula toties repetita, si tunc viuat, per modum expressae conditionis concepta.

Quoad personas similiter restricta est substitutio ex illis verbis: Et casu quo dictus Clemens filius suus & heres vniuersalis, &c. decesserit, tunc & eo casu eidem Clementi filio suo & heredi vniuersali substituit: Menoch. lib. 4. praesumpt. 178. numero 20. ubi quod onus hoc casu soli heredi iniunctum

consuetur, nec grauamen ad sequentes gradus extenditur: Crauet. consil. 98. num. 5. ubi loquitur in nostris terminis. Honded. consil. 60. num. 55. & lib. 1. Casanat. consil. 4. num. 139. Praeterea, ultra dictionem relatiuam, expressum fuit nomen proprium Clementis heredis, quo casu substitutio non progreditur ultra personam heredis: Calaneo ibid. n. 140.

Nec obstat quod in posteriori gradu substitutionis non solum substituit Clementi, sed etiam dicto Clementi, ac etiam liberis masculis ipsius Nobilis Perussis, eidem Nobili Clementi, & liberorum masculorum masculorum substitutorum masculis substitutis, Nobilem Petrum de Perussis. Ex quibus verbis duae conclusiones elici videntur. Prima, quod substitutio non solum fuit restricta ad personam Clementis, sed etiam ampliata ad omnes liberos masculos, & masculorum liberorum liberos etiam masculos. Secunda, quod licet ab illis liberis Clementis, & alii ab eo descendentes non essent vocati, tamen illorum vocatio ex verbis huius posterioris capitis aperte elici videtur; cum enim illa, liberis masculis ipsius Nobilis Perussis, eidem Clementi substitutis, etiam descendentes Clementis conuenire, illisque adaptari possint.

Respondetur enim, his non obstantibus, substitutionem fideicommissariam ad personam Clementis dumtaxat esse restrictam.

Primo, quia non simpliciter liberos masculos & masculorum masculos testator substituit, sed liberos masculos, quorum prima respectu Clementem quatenus ipsum sine liberis masculis decedere contingeret: Secunda respectu Jacobum de Perussis, post quem Franciscus substituitur, & Jacobus Clementi sine masculis decedens non superuiueret, ut patet in illis verbis: si tunc viuat, alioquin Nobilem Franciscum, &c. Quod etiam verbum Alioquin, est aduersariatum, & conditionem contrariam continet, hoc est, si tunc non viuat. Tiraquell. de retract. conuent. §. 8. gloss. 6. num. cum ibi citat. Cael. de Grassi. decis. 1. de fidei. c. 143. num. 14. Tertia conditio respicit Franciscum hoc est, si Franciscus non viuat tempore mortis Clementis, ut patet in illis verbis, Franciscus tunc superuiuat; sin autem, &c. Quod etiam verbum sin autem, continet etiam conditionem contrariam: Bartol. in l. si ita scriptum, num. 1. §. de test. posthum. Quarta conditio respicit personam liberorum masculorum Iuliani, viuat autem substitutorum, post quorum omnium obitum substitutus fuit, sed non simpliciter, sed sub conditione, quod viuat de tempore obitus omnibus praecedentibus conditionibus iam citatis, quas licet non fuisset opus repetere, testator tamen maioris expressionis gratia exprimere voluit. Dixit, si vero tempore mortis & decessus dicti Clementis ejus heredis modo praedicto sint liberi, &c. Quibus verbis respicitur sola persona Clementis dicti Clementis. Item solum tempus mortis ipsius ibi: tempore mortis & decessus: Item etiam omnes conditiones superius expresse in illis verbis modo praedicto. Subjiciuntur etiam in eodem modo alia verba restrictiua: Tunc & in eam rem. Item, substitutio huiusmodi. Et quod etiam licet difficultatem, testator domus liberis masculis substitutionem facit, sic loquitur, liberis masculis substitutis modo praedicto decedentibus, substituitur &c. Quae verba modo praedicto, refertur debentur ad praecedentia, referendo singula singulis, & ad posterior hanc substitutionem intelligi debet, deinde ad praecedentes substitutiones fuerint omnes pro-

Quaest. & Res. Civil. Pars II. Cap. CXXV. 69

ficatæ juxta illarum formam & tenorem, & sic purificatis omnibus conditionibus in illa propofitis: Crauet. *dicto confil.* 98. num. 11. Honded. *confil.* 78. num. 20. lib. 1. Peregr. *de fideicommissis* art. 16. num. 23. Casanat. *dicto confil.* 4. num. 145. ubi loquitur in propriis terminis, & per totum illud *confilium*, ad quod semper in hoc negotio recurrendum est: ubi etiam num. 146. multo magis hoc procedere asserit, cum non semel, sed bis, ter, & pluries verba restrictiua repetuntur, prout in casu isto.

Ex quibus inferitur, quod mentio liberorum, & liberorum ex liberis, facta fuit restrictiue, & respectu tantum personæ Clementis sine liberis masculis decedentis.

Nec fieri potest aliqua vis in illis verbis, *ipsius Nobilis de Perussis*: quasi ad liberos etiam Clementis referri possint. Quia hæc interpretatio & menti & verbis testatoris omnino aduersatur. Menti quidem, quia noluit testator vocare liberos Clementis, sed eos duntaxat in conditione posuit, nec de liberis liberorum Clementis aliquam fecit mentionem: quod tamen fecisset, si eos vocare voluisset, eodem modo quo liberos liberorum Iuliani vocavit sub conditionibus, & in casibus predictis. Verbis vero, quia testator tres lineas substitutionum consideravit: Primam, liberorum Iuliani: Secundam, liberorum Bonifacii: Tertiam, Philippii & ejus liberorum. Prima incipit ibi, *Et casu quo predictus Nobilis Clemens, &c.* Secunda incipit ibi, *si vero tempore mortis*. Tertia ibi, *deficientibus autem, &c.* Cum igitur in primo ordine de solis Iuliani liberis loquutus fuerit, in secundo vero solum defectum & mortem Iuliani & ejus liberorum consideraverit, ut patet ex illis verbis, *Predictum Nobilem Iulianum & ejus liberos masculos modo predicto decedere, &c.* dum statim dicit, *Predictis masculis ipsius Nobilis de Perussis, &c.* non potest intelligi, nisi de Iuliano, de quo mox loquutus fuerat, non autem de liberis Clementis, de quibus tunc non agebatur, nec de eis testator loquebatur: verba enim intelligenda sunt eo respectu, quo prolata sunt: Ludouic. *decis.* 311. n. 24. & respectu personæ ad quam diriguntur: *l. si vivo, ff. locat.* cum non fiat mentio de dicto Nobili de Perussis dispositiue, sed denunciatiue, accessorie, & continentiue; quo casu ad eum solum qui proxime nominatus est, referri debent: Seraphin. *decis.* 610. numero 4. Rota in *recentioribus*, *decis.* 765. num. 13.

Supradicta confirmari possunt ex eo, quod testator euidenter facit differentiam inter Clementem & Iulianum; Clementem enim vocat cum adjectione nominis *heredem*; Iulianum vero vocat cum adjectione nominis *de Perussis*. Dum ergo dicit *eidem Domino de Perussis*, de solo Iuliano intelligit: si enim de Clemente intellexisset, dixisset, *Eidem Clementi*; cum Clementem nunquam in toto substitutionis discursu per nomen *de Perussis* designauerit. Ex illa etiam discretiua loquendi formula, *liberis ipsius de Perussis eidem Clementi substitutis*, constat de alio testatorem sensisse, dum loquutus est de Clemente; & de alio, dum de Domino de Perussis loquutus fuit.

Denique, quod substitutiones in prefato testamento contentæ restrictæ sint ad solum casum mortis Clementis sine liberis masculis, probatur euidenter, tum ex supradictis, tum etiam ex illis verbis, *Tunc & eo casu, modo predicto, &c.* & aliis restrictionibus, de quibus fusè Casanat. *dicto confil.* 4. num. 137. & 138.

Stantibus itaque tot verbis & clausulis restrictiuis, sequitur testatorem nullum perpetuum voluisse facere fideicommissum, sed substitutionem expirasse mortuo cum liberis masculis Clemente, cum *confilium* illud Oldradi multo magis & sine difficultate procedat stantibus tot restrictionibus, ut præter jam citatos probat Fusar. *de substit.* q. 480. n. 3. f. & 90. † Immo etiam in fortiori casu, nempe etiamsi testator usus fuisset verbis perpetuitatem denotantibus, hoc ostendit *dicta* q. 480. n. 65. Menoch. *confil.* 98 l. n. 3. Casanat. *confil.* 2. n. 31.

Secundò, pro confirmatione præmissorum considerandum est, quod testator dum de filiis masculis Clementis conditionaliter loquutus est, nullam fecit mentionem de masculis masculorum, vel de descendantibus à Clemente per plures gradus, sed tantum de liberis ipsius: † cum tamen etiamsi liberos liberorum Clementis in conditione posuisset, expirasset nihilominus substitutio sic per verba restrictiua concepta. Casanat. *dicto confil.* 4. n. 169. & 170. Fusar. *dicta quaest.* 480. num. 15. 16. & 26. Rota apud Seraphin. *decis.* 482. n. 1.

Tertio, multo magis concludendum est, nullum hoc casu excogitari posse fideicommissum graduale & perpetuum, cum substitutio quoad primum gradum sit quidem fideicommissaria, quoad sequentes vero gradus subordinata sit per meram vulgarem. † Certum est enim non modo fideicommissum, verum etiam substitutionem vulgarem per plures gradus successiuos fieri posse, ita tamen ut primo semel admissio cæteri deficient: Seraphin. *decis.* 145. num. 3. & 4. non per additionem primi hæredis, cuius respectu substitutio est fideicommissaria, ut ibi per eum.

Hic autem fideicommissaria ultra primum gradum esse non potest, quia omnes vocantur ad successionem sub illa conditione, nempe quatenus primò vocati mortui sint viuo testatore. Dum enim Jacobus in primo gradu vocatus fuit, hoc fuit sub ea conditione, si superuiuat testatori; alii vero gradus vocantur sub conditione saltem implicita, quatenus vocati in præcedentibus gradibus mortui fuerint viuo testatore, ut superius ostendimus, propter vim illorum verborum, *Alioquin, &c. fin autem, &c. si vero tempore mortis Clementis hæres dicti substitui decessissent, &c.* quæ continent in se conditionem contrariam præcedenti, ut jam dictum est.

Ponderanda etiam sunt verba, *si nulli exarent*, Item alternatiua, seu etiam ipsorum liberis masculis, quæ sonant in vulgarem: Peregrin. *de fideic. art.* 18. num. 24. Talis autem conditio, si præmoriatur, vel si me viuo decedat, &c. & similes, quæ supponunt mortem substituti contingere certo tempore, & certo casu (qui non potest intelligi nisi per modum vulgaris) † cum non possint verificari, nisi ante aditam hereditatem, & de tempore quo adiri non potest, quod est contra naturam fideicommissaria: Peregr. *confil.* 2. num. 5. vol. 1. Menoch. *confil.* 399. num. 1. 2. & 3. & *confil.* 496. n. 10. versic. *comprobat*: & lib. 4. *presumpt.* 71. n. 10. Et hanc esse magis communem opinionem, & ab ea non esse recedendum, testatur Joan. Anton. Bellon. *confil.* 39. n. 19. 23. & pluribus sequentibus.

Neque obstant verba illa, *deficientibus autem omnibus predictis liberis masculis, substitui in bonis, & hereditate sua, &c.* quæ videntur importare fideicommissum inter omnes masculos successiuum.

Quia verba illa, *deficientibus, &c.* continent etiam casum mortis ante testatorem, & sic casum vulgaris substiti

70 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerij,

substitutionis : Rot. in recentior. decis. 453. num. 6. part. 2. Quod tanto magis in casu nostro necessarium admiendum est, quod testator deficientibus omnibus masculis substituit Rodolphum de Perussis, non solum si tunc viuat, quod quis potuisset explicare de tempore mortis substitutionum ; sed sub his verbis, si tunc etiam viuat, ut eo modo ostenderet se eandem orationem continuare, & illam semper referre ad illud tempus de quo supra loquutus fuerat, nempe ad tempus mortis Clementis sine masculis, & Dominum Albignani ultimo loco substitutionum non vocare, nisi in casum vulgarem, nempe quo Rodolphus eiusque liberi viuo ipso testatore decederent : Rota dicta decis. 486. num. 11. p. 1. in recentior. Fufar. dicta q. 480. n. 94. Sim. de Præt. lib. 3. in specul. dub. 3. fol. 3. n. 12. fol. 192.

Quod si dicatur non esse verisimile, quod testator cogitauerit tot personas posse ipso viuentem decedere.

18 Respondetur, sæpius testatores id cogitare propter pericula belli, pestis, & alia quæ sæpè contingunt : Ruin. consil. 102. lib. 2. maxime quia cum substitutio vulgaris contineat casum voluntatis & impotentiae, multa euenire poterant ob quæ substituti vel nollent, vel non possent adire : Menoch. dicto consil. 398. n. 19. & seqq. Ultra quod facile hoc testator prudens facere potuit, ut affinis suis speciem amicitiae exhiberet, illisque excitaret ad similem substitutionem faciendam in fauorem Clementis, eiusque liberorum.

19 Quatio, quæ enus aliqua remaneret dubitatio, ea tolleretur per obseruantiam subsequutam durante spatio annorum 56. quo vel Domina Blanchia mater, vel Domina de Grilleta ejus filia vxor Domini de Canmons, bona Ludouici primi pacifice & quietè, videntibus & non contradicentibus masculis Clementis, possederunt absque vlla controuersia, vel lite desuper mota. Quæ obseruantia multum operatur, & attendi debet in interpretanda testatorum voluntate : Fufar. consil. 80. n. 7. Bellon. jun. consil. 1. n. 29. Hinc sequitur, nullum hic perpetuum & graduale posse confiderari fideicommissum.

Superest ut ad aliqua dubia, quæ in contrarium allegari possent, respondeamus.

Primum peti potest ex qualitate masculinitatis. Secundum, ex eo quod feminis, seu filiabus quædam legata reliquit in casum euenientis substitutionis, quæ legata ad hæredes transmitti voluit, & sic videtur tractum futuri temporis considerasse. Tertium, quia vocando masculos & agnatos, videtur habuisse respectum ad agnationem, & sic fideicommissum successuum fecisse. Quartum, ex prælatione primogenitorum. Quintum, ex digressionem ad plures gradus. Sextum, ex prohibitionem alienationis facta institutis & substitutis. Quæ tamen omnia non offuscant veritatem nostræ assertionis.

20 Primum siquidem, quod attinet ad qualitatem masculinitatis toties repetitam : Respondetur, qualitatem illam masculinitatis ad solum substituti fauorem appositam fuisse, qui aliàs non solum à masculis, sed etiam à feminis fuisset exclusus ; non autem ad vocandum & inuitandum per fideicommissum masculos propter agnationis conseruationem : Rot. dicta decis. 486. n. 17. in recentior. p. 1. & decis. 300. n. 25. ead. parte, Mantica de consuet. lib. 6. tit. 15. n. 6.

21 Et Rota non recedit à consilio Oldradi propter agnationis conseruationem, nec propter feminarum exclusionem : Burat. decis. 820. ubi nota Summarium illius decisionis non esse conforme decisioni : Caualer. decis. 648. n. 1. 2. 3. & 4.

Et ad hoc ut ex masculorum vocatione inducatur perpetuum fideicommissum, necessaria est expressio masculinitatis, non solum per plures gradus, & per totam lineam & successiorem tantum, quàm effectiue, hoc est tam in fauorem descendendum, quàm collateralium : Peregr. consil. n. 23. vol. 3. versic. clarè autem, post Gabriel. consil. n. 7. vol. 1. ¶ ut sic ratio masculinitatis non sit considerabilis, nisi in casibus & personis expressè de per consequens mortuo Clemente cum liberis masculis, substitutiones factæ de liberis masculis tantum personarum ibi nominatarum exprimerent idem Peregr. dicta consil. 70. n. 8. Fufar. dicta q. 480. num. 29. Rota decis. 667. n. 10. part. 2. in recentior. Si enim testator agnationem conseruare voluerit (agnationem enim & masculinitatem pro eodem accipit in hac materia Peregr. de fideic. art. 1. n. 1. in princip.) vocasset agnatos omnes in infinitum non autem certos & nominatos, nec post eum vocasset Dominum de Passis, Dominum Albignani qui erat affinis per lineam femininam : sed cum agnatos masculos, non per vulgarem sed per fideicommissum perpetuum & successuum vocauisset, alioquin agnationis ratio non esset consideranda nisi in casibus & personis expressè per terminos præcedentis substitutionis, ut notanda extensio de casu ad casum : Rota dicta decis. 486. n. 11. part. 2. in recentior. Peregr. consil. 13. n. 10. Gratian. discept. 6275. num. 11. Rota dicta decis. 486. num. 4. part. 1. recentior. Casanat. consil. 3. n. 2. l. 1. & 89. & dicto consil. 4. n. 104. & 111. de clau. ac offertè explicat Joseph. Ramon. dicta consil. 100. n. 145. & sequæ ad 152. vbi plures allegat.

Hinc sequitur, digressionem ad plures gradus nihil facere in casu proposito, cum hac non sufficiens, nisi omnes agnati, tam effectiue, quàm conseruati sint vocati, hoc est tam descendentes quàm collaterales, ut supra ostensum fuit : Rota dicta decis. 486. n. 6. p. 1. recentior. & fusè Casanat. dicta consil. 4. n. 104. & sequent. vbi bene respondet.

Idem dicendum est de vocatione primogenitorum, quia cum in primo gradu testator dum de iuris Clementis conditionaliter loquutus est, non primogenitorum mentionem fecit, sed nec primogenitos substitutionum successiue per fideicommissum, immò per solum vulgarem inter se vocauit supra dictum fuit : nunquam autem in dictione primogenitura qualitatem expresserit, & verba dictionem continuam denotantiam adiecit : Peregr. de fideicommiss. art. 13. num. 86. art. 22. num. 53. & consil. 70. num. 17. vol. 3. consil. 57. num. 19. & 4. fil. 38. num. 6. vol. 5. ¶ maxime cum primogenituræ mentionem in his partibus non debeat regulam præstare majoratum Hispaniæ : Peregr. consil. 4. n. 104. vol. 2. & d. consil. 70. n. 17. vol. 3.

Prohibitio autem alienationis, cum sit tantum quædam ad præcedens fideicommissum, non est & restringitur iuxta terminos fideicommissi præcedentis, neque illud ampliat : Seraph. decis. 100. n. 10. Adde. ad Ludouic. decis. 433. n. 22.

Nec refert quod testator filiabus Clementis in casum euenientis substitutionis, summatim tantum scilicet auri pro dote legauerit. Quia de hoc elicitur euidens conjectura, quod liberi Clementis non sunt vocati, minusque liberorum. Si enim illos testator vocasset, non dasset dotem solvi, casu quo substitutionis non accideret in fauorem filiorum Iuliani ; sed legasset ordinasset eas dotari eueniente substitutione.

28 tam in favorem liberorum Iuliani, quam liberorum Clementis. Vult igitur testator ostendere se Clementi liberam bonorum dispositionem relinquere, si cum masculis moreretur. † Ad hoc enim ut onus dotandi filias operetur repetitionem fidei commissi, debet esse generale in omni casu, non autem ad casum evenientis substitutionis, & referri debet ad filias etiam masculorum in conditione possitorum: Fusar. *dicta* q. 480. n. 9.

Hic autem ad solas Clementis filias fuit habitus respectus, non autem ad filias filiorum, & in casum dumtaxat evenientis substitutionis in favorem liberorum Iuliani, vel Bonifacii, nulla facta mentione liberorum Clementis.

His rationibus motus dictus Dominus Ioannes Franciscus bona dimisit, soluta sibi certa pecuniarum summa pro detractionibus, & aliis prætensionibus.

CAPUT CXXVI.

De Notario, seu Graffario cuiusdam Curiae Comitatus Venaissini, qui fuerat condemnatus ad suspensionem exercitii sui Graffariatus ad quinquennium, poenâ falsi, eo quod non tam citò detulerat quemdam processum criminales suae Curiae ad Auditorem Avenionensem: cujus sententia fuit revocata in gradu appellationis, & Notarius definitivè absolutus ex iudicio Rotae.

SUMMARY.

- 1 Nemo Curia cogitur revelare delictum, cuius habet notitiam, excepto crimine laesae Majestatis.
- 2 Officium Notarii precipue consistit in eo, ut fideliter universa iudicii acta conscribat.
- 3 Quaelibet causa, etiam bestialis, excuset à delicto.
- 4 Notarius tenetur tantum de dolo, & lata culpa, id est, dolo proxima.
- 5 Monere Superiores de causis criminalibus potius spectat ad Iudices, quam ad Notarios; sed nec Iudices ad id tenentur regulariter.
- 6 Notarius tanquam talis non tenetur acta deferre sine iussione Iudicis.
- 7 Notarius non est privandus officio, vel illius exercitio, nisi in ipso Officio deliquerit.
- 8 In tribus dumtaxat consistit munus officii Notarii, & quibus.
- 9 Notarius male facit excedendo metas sui Officii.
- 10 Notarii possunt scribi facere acta judicialia per juvenes & substitutos.
- 11 Notarius habet pro se praesumptionem, cum ejus persona sit approbata à publico.
- 12 Poena privationis Officii est dumtaxat civilis, quando alia poena per Iudicem imponitur.

Vlso processu facto contra Notarium ad instantiam filci Apostolici, & sententia in prima instantia lata, per quam fuit ordinatum illum condemnandum esse ad suspensionem Officii Graffariatus per quinquennium, absque eo quod durante dicto tempore per se, vel per alium, dire-

ctè, vel indirectè, praefatum Officium exercere possit poenâ falsi: nec non ad omnes & quascunque expensas, etiam processus informativi, loco amplioris poenae. Dixi praedictam sententiam revocandam esse, eundemque Notarium ab impetitis Filci definitivè absolvendum esse, & relaxandum.

Siquidem tota accusatio contra dictum Graffarium in eo consistit, quod cum factum fuisset furum certarum pecuniarum, quas quidam Hebraei deferebant in itinere publico, sumptis informationibus autoritate Curiae loci, in quo ipse scribebat, animo remittendi, non solum negligens fuit in admonendo Illustrissimum Dominum Vicelegatum, sed etiam misit filium suum ad Principatum Auracensem, ut procuraret restitutionem pecuniarum furto subtractarum, & post duos aut tres dies misit eundem filium suum ad hanc Civitatem, cum informationibus non subscriptis, ut illas ostenderet Illustrissimo Domino Vicelegato, & quod dictas informationes recipi curavit per filium suum, qui nondum fuerat admissus ad Officium Graffariatus.

Pro quibus tamen non solum condemnari non poterat, sed ne quidem contra ipsum inquiri.

Primo, quia in iure verissimum est, neminem teneri ad revelandum delictum, excepto crimine laesae Majestatis, & aliis quibusdam exceptis: Angel. in *tract. de malefic. in verbo, etiam vestem, numero 22.* Dec. & Cagnol. in *l. culpa caret* § 1. ff. de *reg. jur. Cyriac. contron. 132. numero 48. & sequent.* Tusch. *lit. D. concl. 193. & lit. R. concl. 310. & lit. S. concl. 67.* Clar. in § *final. quest. 87. num. 1. & sequent.* Et per consequens dictus Graffarius non tenebatur monere Superiores de delicto furii praetensi, tanquam persona privata.

Non tenebatur etiam ad dictam revelationem uti Notarius actorum Curiae, quia non creditur de jure verum esse, aut probari posse, quod Notarius actorum non requisitus teneatur monere Superiorem de iis, quae ipso scribente fiunt; aut si teneatur monere, quod ad id teneatur sine mora, cum officium Notarii consistat solum in scribendo fideliter acta: Specul. *part. 2. in tit. de instrum. edit. §. restat videre.* Et probatur in *cap. quoniam contra, de probat. ibi, Quo fideliter universa iudicii acta conscribat.* Praesertim stante impedimento morbi podagrae & chiragrae, quo in lecto detinebatur, ratione cujus impedimenti excusandus esset, etiam si de jure fuisset obligatus ad revelandum: † cum quaelibet justa causa, immò etiam bestialis, excuset à delicto: ad notata per DD. in *leg. 1. §. final. ff. si quis ius dicen. non obtemperav.* Iusta autem causa est infirmitas, quae fuit probata per dictum Graffarium ut notat Farinac. cum pluribus per eum citatis, in *tract. de inquisit. quest. 11. numero 53.* Poena enim non committitur sine dolo: *l. sancimus, C. de poen. Farinac. consil. 15. num. 36. † Et in terminis Notarii, quod solum teneatur de dolo, & lata culpa, id est, dolo proxima, tenet Bald. in l. ubi exigitur, ff. de edend. Per. de Raven. singul. 442.* Et licet filium miserit ad Principatum Auracensem ad perquirendas pecunias furto subtractas, non ideo est in culpa, quod illum ad hanc Civitatem non miserit: tum quia hoc ad illius munus non spectabat, † ut mox dictum est; sed potius ad Officiales jurisdictionem habentes, ex notatis per Farinac. *de iudic. & tutor. quest. 51. num. 50.* quos tamen etiam in hoc casu non fuisse obligatos ad monendum, saltem tam citò, Superiorem creditur, nec ea de causa posse criminali